

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) แบบหาความสัมพันธ์เชิงพยากรณ์ (Predictive Correlation Studies) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม การได้รับการสนับสนุนจากองค์กรกับการปฏิบัติบทบาทการพยาบาลด้านการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลทั่วไป ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

ประชากรคือ พยาบาลวิชาชีพระดับปฏิบัติการที่ปฏิบัติงานในกลุ่มงานการพยาบาลของโรงพยาบาลทั่วไป ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข 14 แห่ง จำนวน 3,405 คน สุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายแบบไม่ใส่คืน (Stratified simple random sampling without replacement technique) ตามสัดส่วนของพยาบาลวิชาชีพได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 345 คน ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามผ่านกลุ่มงานการพยาบาลของ โรงพยาบาลทั่วไป ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 330 ฉบับ คิดเป็น 95.66 แบบสอบถามมีความสมบูรณ์ 328 ฉบับ คิดเป็น 95.07

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามทั้งสิ้น 4 ส่วน ประกอบด้วยแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม แบบสอบถามการได้รับการสนับสนุนจากองค์กร และแบบสอบถามการปฏิบัติบทบาทการพยาบาลด้านการพิทักษ์สิทธิของพยาบาลวิชาชีพ ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน และนำไปปรับปรุงแก้ไข จึงนำไปทดลองใช้กับพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลมหาสารคาม จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์และวิเคราะห์ความเที่ยง โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของแบบสอบถามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม แบบสอบถามการได้รับการสนับสนุนจากองค์กร และแบบสอบถามการปฏิบัติบทบาทการพยาบาลด้านการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ เท่ากับ 0.79, 0.85 และ 0.82 ตามลำดับ โดยดำเนินการเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 10-31 ตุลาคม 2549 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างได้แก่ อายุ เพศ วุฒิการศึกษาสูงสุด ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพ และ แผนกที่ปฏิบัติงาน โดยการแจกแจงความถี่ และคำนวณเป็นค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูล ระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม การได้รับการสนับสนุนจากองค์กรกับการปฏิบัติบทบาทการพยาบาลด้านการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลทั่วไป ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยคำนวณร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม การได้รับการสนับสนุนจากองค์กร กับการปฏิบัติบทบาทการพยาบาลด้านการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลทั่วไป ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข โดยหา

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ เพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และวิเคราะห์การพยากรณ์โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression)

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 ข้อมูลส่วนบุคคล

กลุ่มตัวอย่างพยาบาลวิชาชีพส่วนใหญ่อายุ 26-30 ปี มีอายุเฉลี่ย 35.9 ปี ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ระดับการศึกษาสูงสุดส่วนใหญ่ระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าปริญญาตรี ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพ 1-5 ปี มากที่สุด และส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยในหรือหอผู้ป่วยพิเศษ

1.2 การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างพยาบาลวิชาชีพส่วนใหญ่ร้อยละ 94.2 มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมระดับเหนือกฎเกณฑ์ ($\bar{X} = 2.72$, S.D. = 0.15)

1.3 การได้รับการสนับสนุนจากองค์กร

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างพยาบาลวิชาชีพส่วนใหญ่ร้อยละ 60.1 รับรู้ได้รับการสนับสนุนจากองค์กร เพื่อให้เกิดการปฏิบัติบทบาทการพยาบาลด้านการพิทักษ์ผู้ป่วยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$ S.D. = 0.62)

1.4 การปฏิบัติบทบาทการพยาบาลด้านการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างพยาบาลวิชาชีพส่วนใหญ่ร้อยละ 56.1 มีการปฏิบัติบทบาทการพยาบาลด้านการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วยอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.39)

1.5 ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม การได้รับการสนับสนุนจากองค์กรกับการปฏิบัติบทบาทการพยาบาลด้านการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ

ผลการวิจัยพบว่า การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมมีความสัมพันธ์ระดับต่ำกับการปฏิบัติบทบาทการพยาบาลด้านการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลทั่วไป ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข และการได้รับการสนับสนุนจากองค์กรมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางกับการปฏิบัติบทบาทการพยาบาลด้านการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลทั่วไป ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .158$, .394 ตามลำดับ)

1.6 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนระหว่างตัวพยากรณ์กับการปฏิบัติบทบาทการพยาบาลด้านการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลทั่วไป ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ระหว่างตัวพยากรณ์กับการปฏิบัติบทบาทการพยาบาลด้านการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลทั่วไป ภาค

ตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่า การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม สามารถอธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติบทบาทการพยาบาลด้านการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพได้อย่างมีนัยสำคัญที่ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ .155 แสดงว่า การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลทั่วไป ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข สามารถพยากรณ์การปฏิบัติบทบาทการพยาบาลด้านการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วยได้ ร้อยละ 15.5

เมื่อเพิ่มตัวพยากรณ์การได้รับการสนับสนุนจากองค์กรเข้าไป ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ เพิ่มขึ้นเป็น .169 ($R^2 = .169$) สามารถเพิ่มอำนาจการพยากรณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงถึงการได้รับการสนับสนุนจากองค์กร สามารถร่วมพยากรณ์การปฏิบัติบทบาทการพยาบาลด้านการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วยเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 16.9 ($R^2 = .169$)

สมการในรูปคะแนนดิบ

$$Y' = 52.169 + .301 \text{ Moral reasoning} + .241 \text{ Organization support}$$

สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z' = .382 \text{ Organization support} + .118 \text{ Moral reasoning}$$

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ด้านการบริหารการพยาบาล

1) ผู้บริหารทางการพยาบาล ควรส่งเสริมให้พยาบาลทุกระดับได้ใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นแนวทางในการตัดสินใจเมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ขัดแย้งทางจริยธรรมโดยใช้คำถาม 3 ข้อถูกต้องหรือไม่ สมควรหรือไม่ รู้สึกอย่างไรกับตนเอง โดยยึดผู้ป่วยเป็นศูนย์กลาง เพื่อให้พยาบาลได้สามารถปฏิบัติงานตามสิทธิผู้ป่วย 10 ประการได้อย่างครบถ้วน อันจะนำมาซึ่งการพยาบาลที่มีคุณภาพเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้รับบริการ

2) ผู้บริหารทางการพยาบาล ควรจัดอบรมชี้แจงเกี่ยวกับสิทธิผู้ป่วยให้ได้รับทราบทั่วกันทุกคน และมีระเบียบปฏิบัติที่ชัดเจน ตลอดจนสนับสนุนให้บุคลากรในหน่วยงานที่ปฏิบัติงานด้านการพิทักษ์ดีเด่น ได้รับคำชมเชยหรือความดีความชอบตามความเหมาะสม

3) ผู้บริหารทางการพยาบาล ควรส่งเสริมให้พยาบาลได้ตระหนักถึงทางการปฏิบัติบทบาทการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วยให้ชัดเจนเพื่อให้สามารถปฏิบัติได้ครอบคลุมทั้ง 10 ประการ และนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง

4) ผู้บริหารทางการพยาบาล ควรสนับสนุนให้พยาบาลและแพทย์มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันในการดูแลผู้ป่วย เช่น การร่วมปรึกษา วางแผน จัดทำระเบียบ คู่มือการปฏิบัติในการดูแลผู้ป่วยร่วมกัน ตลอดจนช่วยกันแก้ไขปัญหา เมื่อมีปัญหาเรื่องสิทธิผู้ป่วยภายในหน่วยงาน

ด้านการปฏิบัติการพยาบาล

พยาบาลวิชาชีพควรฝึกให้ตนเอง ใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในการดูแลผู้ป่วย เพื่อการตัดสินใจเมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ขัดแย้งทางจริยธรรมขึ้น พรจันท์ สุวรรณชาติ (2541 อ้างถึงใน อรนิช แสงจันทร์, 2549) ได้เสนอแนะให้พยาบาลใช้คำถาม 3 ข้อ ตามตนเองดังนี้

1) ถูกต้องหรือไม่ ความถูกต้องในการปฏิบัติการพยาบาลจะพิจารณาความถูกต้องตามกฎหมายระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ รวมทั้งจรรยาบรรณวิชาชีพการพยาบาลที่ได้กำหนดไว้ เป็นกรอบหรือแนวทางปฏิบัติ ถ้าคำตอบคือ ไม่ ก็มีผลต่อคุณธรรมนั้นเสื่อมลงหากจะยังตัดตัดสินใจกระทำลงไป

2) สมควรหรือไม่ คำถามนี้กระตุ้นให้คิด วิเคราะห์และตัดสินใจมีความยุติธรรมกับทุกฝ่ายทั้งในระยะสั้นและระยะยาว จึงต้องตอบคำถามของตนเอง ด้วยความเป็นเหตุเป็นผลและเที่ยงธรรมชัดเจน

3) รู้สึกอย่างไรกับตนเอง เป็นคำถามสุดท้ายที่มุ่งเน้นให้วิเคราะห์อารมณ์ ความรู้สึก และมาตรฐานทางศีลธรรมที่มีอยู่ในตัวพยาบาลเอง ถ้าคำตอบที่ได้คือ มีความภาคภูมิใจที่ได้ทำ หรือยินดีและเต็มใจที่ได้รับการเผยแพร่สิ่งที่กระทำ หรือสบายใจและมีความสุข คำตอบเหล่านี้ย่อมหมายถึงว่าสิ่งที่ได้กระทำหรือตัดสินใจกระทำ ได้บ่งบอกถึงความเป็นผู้ที่มีคุณธรรมและจริยธรรมเต็มเปี่ยมในตัวผู้กระทำ

2.2 ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

1) ศึกษาเปรียบเทียบการปฏิบัติบทบาทการพยาบาลด้านการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพตามการรับรู้ของตนเอง ผู้บริหารและผู้รับบริการ เพื่อสะท้อนกลับถึงการปฏิบัติในมุมมองของบุคคลอื่น ซึ่งบางครั้งตัวพยาบาลวิชาชีพเองอาจจะมองข้าม เป็นการเพิ่มศักยภาพทำให้การปฏิบัติบทบาทการพยาบาลด้านการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพดียิ่งขึ้น

2) ศึกษาในเชิงคุณภาพของการปฏิบัติบทบาทการพยาบาลด้านการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ ตามการรับรู้ของผู้รับบริการ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนยิ่งขึ้น เป็นการเปิดกว้างในการแสดงความคิดเห็น ทำให้ทราบปัญหาที่แท้จริงได้

3) จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่า การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม การได้รับการสนับสนุนจากองค์กร สามารถร่วมกันพยากรณ์การปฏิบัติบทบาทการพยาบาลด้านการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลทั่วไป ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดกระทรวงสาธารณสุขได้เพียงร้อยละ 16.9 ยังเหลือปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อการปฏิบัติบทบาทการพยาบาลด้านการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ ที่ไม่ได้ศึกษาในครั้งนี้ก็ร้อยละ 83.1 จึงควรศึกษาถึงปัจจัยด้านอื่นๆที่มีผลต่อการปฏิบัติบทบาทการพยาบาลด้านการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ ที่ยังไม่ได้มีการศึกษา เช่น ภาระงาน การเสริมสร้างพลังอำนาจ แรงจูงใจ เป็นต้น

4) ก่อนนำแบบสอบถามการได้รับการสนับสนุนจากองค์กรไปใช้ ควรปรับแก้หรือเพิ่มคำอธิบายในบางข้อคำถาม เพื่อให้เข้าใจตรงกัน ส่วนแบบสอบถามการปฏิบัติบทบาทการพยาบาลด้านการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ ลักษณะคำถามบางข้อเป็นสถานการณ์ที่เฉพาะเจาะจงกับการปฏิบัติงานในบางหน่วยงานเท่านั้น ควรกำหนดสถานการณ์ที่เป็นกลางๆ ที่พบได้ทั่วไปในการให้บริการผู้ป่วย